

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

Cap. I. An & quatenus voces sint obiectum Dialecticæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

LIBER SECVNDVS

PROOEMIALIS

AD DIALECTICAM SIVE SCIENTIAM

De Veritate.

TRACTATVS I.

De obiecto proprio formali &
adæquato Dialecticæ.

CAPVT I.

An & quatenus voces sint obiectum
Dialecticæ.

SSERO primo. Voces sunt obiectum propriū Dialecticæ, quod ea ex professo tractat, & per actus suos, id est logicos respicit, non per actus extraneos Grammaticæ, aut Rethoricæ, vel alterius facultatis, quos sibi inserat, aut adsciscat. Probat in primis autoritate Augustini tom. 1. lib. 1. de princip. Dialecticæ c. 5. ibi: *omne verbum sonat, sed quod sonat, nihil ad Dialecticam: de sono enim verbi agitur, cum quaritur vel animaduertitur, quanta vocalium vel dispositione leniatur, vel conuersione dehiscat; item consonantium, vel interpositione notetur, vel congesione asperetur, & quot vel qualibus syllabis constet, ubi poeticus rithmus accentusque à grammaticis solarum aurium tractatur negotio: & tamen cum de his disputatur, præter Dialecticam non est: hæc enim scientia disputandi est.* Quasi dicat, totum id quod sonat in verbis, id est eorum, lenitiem, asperitatem, nodositatem, rithmum accentumque Dialectici muneris non esse: ceterum voces prout sunt instrumenta disputandi, atque in hunc finem disponuntur, Dialecticæ quidem obiecti & præter eam non esse. In hac eadem sententia sunt Isidor. l. 2. Orig. c. 22. Richardus Victorin. lib. exception c. 5. Basilius in Esay. c. 2. Ambros. tom. 2. de incarnat. Dom. cap. 9. Lactant. Firmian. lib. 3. diuin. institut. Hugo Victorin. lib. 1. Didascalicæ erudition. Plato tum in Cratyllo, tum in Gorgia. Aristoteles lib. 1. de interpret. c. 4. ibi: *orationes igitur cetera omittantur: ad oratoriam enim artem, aut poësim illa magis consideratio pertinet: enuntiatina præsertim est propria contemplationis.* Id ipsum docet Philosophus lib. 2. Rethoric. cap. 2. & 1. top. c. 2. & cum eo Cicero lib. 2. de finib. &

in lib. de clar. Oratoribus, necnon apud eum Zeno Stoicorum parens. Fauent etiam Cassiodor, in Dial. & Fabius lib. 12. institut. cap. 2. Ex nostris Scolasticis hanc eandem tumentur opinionem Okam, Gabriel, & alij Nominales, qui tamen voces internas Dialecticæ propriè obiecti non tenuunt: tumentur etiam Aureol. in prolog. sent. Villalpād. q. 5. proœm. log. Titelman. in log. cap. 1. item Alexander, Simplic. Ammon. Porphyr. Boët. Syrian. ubi tractatum Dialecticum de prædicam. voces potissimum respicere tradunt. Et, quod caput est, nobiscum facit D. Thomas 1. periherm. lect. 2. mox citandus.

Assertio, nisi fallor, satis autoritate probata, haud minus efficaciter multis rationum momentis suadetur. Principio iuxta Thomistas, præcipuos hac in nobis aduersarios, terminus est *vox significatiua ad placitum*, &c. at logicæ proprium est agere de termino. Rursus definitio termini in communi, qualiscunque sit, solius logicæ est diuidere terminum vt sic in mentalem, vocalem, & scriptum, & membra consequenter eius diuisionis, adeoque terminum vocalem definire, & explicare: similiter modum sciendi, nempe definitionem, diuisionem, & argumentationem in mentalem, vocalem, ac scriptam dissecare, & quod consequens est, quod sit modus sciendi vocalis, quod definitio, diuissio, & argumentatio vocales enucleare logicæ facultatis proprium est: ea enim in lib. perihermenias, ac multis aliis in locis huius disciplinæ tractantur, Grammatica autem, & Rhetorica de iis, ne verbum, Adice, definitionem vocalem v.g. esse propriè, & strictè definitionem, vt in loco ostendam, quin etiam iuxta non paucos sola est definitio, cum hæc definiatur communiter, oratio explicans naturam rei. Sicut ergo definitio mentalis est obiectum proprium dialecticæ, quia propriè definitio est, quidni etiam, & definitio vocalis?

Vterius in l. perihermen. quos bonam partem Aristotelicæ dialecticæ, quis vel mediocriter dialecticus nesciat neget: de signo in communi, de naturali, & arbitrario; ergo & de vocibus, quæ potissima signa sunt, agitur: Inibi etiam discutitur, num voces sint significatiuæ ex instituto, in quo earum significatio consistat, an immediatè, & primario res, vel potius conceptus significant: Præterea in logica velut in propria sede tractatur, de ampliatione restrictione, diminutione, appellatione, suppositione, & aliis similibus: At hæc vocū sunt proprietates, & ad eas, vel solum vel certe præcipuè attinet: An nō voces cum sunt vniuersales restringuntur, cum contractiones, ampliuntur: cumque indifferentes, appellant, supponuntve. Quinimo iuxta multos aduersariorum hæc proprietates ad solas voces spectant; sic enim

enim ij suppositionem definiunt, *suppositio & substitutio signi sensibilis loco conceptus mentales*, &c. Aliarum etiam proprietatum definitio ab eis tradita voces indigitat. Item in dialectica de vniuocis, æquiuocis, analogis, & denominatiuis directè agitur, hæc autem vocibus constant, vt eorum ethymon indicat. Quod si quis, vt huic argumento videatur satisfacere, ad voces internas confugiat, quasi eæ etiam sint propriæ voces, adeoque vniuoca, æquiuoca, & cætera à vocibus externis abstrahant, is haud ægrè poterit ita conuinci: nam primo, quidquid sit de verbis internis, eorumque in ratione verbi proprietate, quis vnquam antiquus, & grauis author interiores conceptus propriæ voces esse dixit, aut existimauit? secundo vniuoca, & æquiuoca haud dubiè vocibus externis, & non solis internis constant, quis enim neget, hanc vocem, *homo*, esse vniuocam; & hanc, *cans*, esse æquiuocam, & vtrumque horum ad dialecticam attinere? tertio, illud nobis maximè fauet, quod multi Thomistæ, & eos præter alij nobis aduersarij æquiuocatione in mente negent, & in sola locutione externa agnoscant. Alio quoque argumento nostra assertio probari potest: nam dialectici omnes, etiam ij, quibuscum disputamus, cum Aristotele 1. de interpret. cap. 2. de nomine, verbo, & oratione ex instituto disputant: ibique definiunt nomen, *quæ est vox significatiua ad placitum, cuius nulla pars separata significat finitæ, & rectæ*; aut *quæ est vox declinata per casus*; aut paulo aliter: prior autem definitio dialecticæ propria: nemo enim grammaticorum hætenus eam tradidit: posterior autem (si quod aliqui volunt ea dialectico amplectenda) dialecticæ cum grammatica communis est, vel certè ab illa non est aliena, adeoque ei propria, provt proprietates alienationi opponitur. Et quidem dialecticæ muneris esse disputationem de nomine, verbo, & oratione, & quibusuis vocibus significantibus verum, & falsum provt talibus, manifeste censet B. Thom. lib. 1. perihermenias lect. 2. *quia logica ordinatur ad cognitionem de rebus sumendam, significatio vocum, quæ est immediata ipsis conceptionibus intellectus pertinet ad principalem considerationem ipsius*. Infra etiam id ipsum censuisse Aristotelem docet supra dixerat determinandum esse de nomine, & verbo, & aliis prædictis hæc autem sunt voces significatiuæ.

Summa totius nostræ rationis est hæc: quæ hætenus recensuimus, voces externæ, & propriæ sunt: at verè, ac legitimè ad Dialecticam attinent; nam si consulas de eis grammaticum, si rhetorem, erunt vtrique linea alba (quod aiunt) in lapide albo: nec crediderim altervtri verti posse vitio, aut inscitie propriæ facultatis, quod nesciat, quid sit terminus, quid suppositio, quid reliqua superius enumerata. Item nisi ad dialecticam propriè, & legitimè ea spectant, sed omnino aliena sunt, quorsum illis Dialecticam totam replent Arist. B. Thom. Scotus, omnesque dialectici, hique etiam quibuscum ceruimus? quid reuulsis Dialecticæ limitibus in aliarum facultatum possessiones irrumpunt, & quæ alterius possessionis sunt, tamen ex professo tractant, atque retractant: Quod si hoc incredibile est, illud certè vel vt indubitatum credi debet, voces esse proprium dialecticæ obiectum, hoc saltem sensu, vt alienum non sit. Insuper idcirco genus, species, definitio, diuisio mentalis, & alia eiusmodi ad dialecticam velut obiectum eius proprium pertinet, quoniam earum notitia apprime necessaria est ad finem dialecticæ, nempe veritatis assecutionem, & errorum depulsionem: At vocum earum, quas nuper enume-

rauimus ad eum etiam finem vtillis est, & necessaria; etenim si quis nesciat suppositionem, & appellationem vocum, sæpe sapius fallitur, & fallas enunciationes, verasque iuxta habebit, aliaque pro aliis admittet: Plurima exempla his similia tute obuia inueneris. Ad hoc, quæ de actibus intellectus à dialectico differunt eo etiam nomine ad dialecticam propriè attinent, quoniam ad possessionem, & perfectam assecutionem subiecti sui conducunt, siue hoc abieci sine nempe veritate indistinctum sit, siue ab eâ distinguatur, & sit argumentatio v.g. siue quidpiam aliud. Sed vocum plurimarum notitia confert ad assecutionem subiecti, siue obiecti attributionis dialecticæ: Demus enim illud esse argumentationem etiam mentalem, quæ est quidem argumentationis vocalis cum mentali cognatio, altera profecto sine alterâ rectè cognita, & penetrata nec cognosci, nec effici poterit.

ASSERTIO II. nostra sit: voces esse obiectum formale dialecticæ. Ea enim per se, & formaliter respicit obiectum suum proprium, haud aliter, ac quauis alia scientia: voces autem sunt obiectum proprium dialecticæ, ergo & formale. Deinde, vt rem exemplo explanem, idcirco v. g. qualitates primæ, caliditas scilicet, frigiditas, & cætera sunt obiectum formale physice, quia eius sunt proprium, & genitum obiectum alioqui profecto ab eâ formaliter non respiciendæ: fieri ergo nequit, vt voces propriè, & non formaliter dialecticæ obiectantur. Tertio non aliter Patres, ac Philosophi initio à nobis laudati dicunt, Logicam magnâ sui parte esse de vocibus, ac dici consuevit physicam esse de rebus sensibilibus, & metaphysicam de insensibilibus, ac immaterialibus: quemadmodum ergo res sensibiles sunt obiectum formale Physicæ, & res insensibiles Metaphysicæ: ita similiter voces erunt obiectum formale dialecticæ, si cuius momenti est multiplex auctoritas à nobis adducta. Vltius quarto: obiectum præmissarum est formale, & quod propter se respicitur; Dialectica autem multas præmissas circa voces habet, veluti cum ita ratiocinatur: definitio vocalis est oratio externa explicans naturam rei, sed quod constat genere & differentiâ vocali est oratio externa, explicans naturam rei, ergo etiam est definitio vocalis, & è conuerso: similes autem præmissas circa voces, similes etiam conclusiones, innumeras habet dialectica. Postremo quamuis obiectum præmissarum duntaxat sit obiectum formale exequutionis ordine, & spectata ipsorum intellectuum natura, nihilominus obiectum conclusionis est formale intentionis ordine, & attento voluntatis nostræ motu; Idcirco enim præmissas eligimus, vt per eas concludamus, siue aliquid concludendo assequamur: Dialectica autem habet, vt dictum est, per plures conclusiones circa voces, & earum artificiosam dispositionem. Hinc etiam liquet, voces esse obiectum materiale Dialecticæ intentionis ordine, si per præmissas eas attingat, sin autem per conclusiones suas, exequutionis ordine: Quo etenim pacto non sunt obiectum formale, eodem rationem obiecti materialis suo sibi iure vendicant.

ASSERTIO III. & postrema sit, voces esse obiectum duntaxat parziale, & inadequatum Dialecticæ: huius assertionis probationem totam in sequentia capita percellor: iis enim clarebit, quatenus præterquam voces, res etiam, & conceptus, & concreta intentionalia, siue denominationes subiecti, prædicari, generis &c. Dialecticæ formaliter, ac propriè obiectantur.